

Arbejdsopgaver til reformationen, STX

Til underviseren: I det nedenstående findes opgaver om "Reformationen" til brug i gymnasiets historie og religionsundervisning. Opgaverne er udarbejdet af Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, og tager udgangspunkt i museets nye digitale tidslinje over Reformationens historie:

<https://www.tiki-toki.com/timeline/entry/789792/Reformationen/>

På den digitale tidslinje vil eleverne kunne finde de fleste informationer til, at kunne besvare arbejdsspørgsmålene, men det vil også en gang imellem være nødvendigt, at de selv finder informationer andre steder såsom i deres lærebøger eller på internettet. Der findes i de fleste tekster på tidslinjen links til yderligere information. Informationerne i tidslinje-teksterne varierer imellem vigtige begivenheder, specifikke emner og begreber, personer og mere. Derudover findes der til enkelte nedslagspunkter også lydclip, der uddyber nogle af periodens centrale begreber og emner. Opgaverne er inddelt i temaer. Det er tiltænkt som gruppearbejde, hvor grupperne hver især tager sig af ét enkelt tema. Opgaverne består både af kildelæsning, samt at finde svar ud fra faglige tekster.

Dette er dog kun en del af Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slots reformationsundervisning. Hvis I vil have det fulde udbytte, skal I besøge museet, enten på egen hånd med det udarbejdede arbejdsark, eller ved at bestille en af museets undervisere. Informationer kan findes her: <http://dnmskole.dk/>.

Temaer:

- 1) Den europæiske reformation: Luther
- 2) Den europæiske reformation: Den katolske og den protestantiske kirke
- 3) Den europæiske reformation: Magtpolitikken
- 4) Den danske reformation: Før 'Grevens Fejde' (1513-34)
- 5) Den danske reformation: 'Grevens Fejde' (1534-36)
- 6) Den danske reformation: Efter 'Grevens Fejde' (1536-59)
- 7) Den danske reformation: Christian 3. (r. 1536-59)

1) Den europæiske reformation: Luther

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsen skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne.

A) Find de følgende oplysninger om Martin Luther:

- Hvornår og hvor blev Luther født?
- Hvor og hvornår døde Luther?
- Hvilken munkeorden tilhørte Luther?
- Hvilken kristen trosretning tilhørte Luther oprindeligt?
- Nævn nogle af Luthers vigtigste skrifter:

B) Luther studerede på flere universiteter, men hvilket universitet forbinder man især med Luther? Og hvad gjorde dette universitet specielt i samtiden? Skriv jeres svar nedenfor.

C) Læs uddraget af Luthers 95 teser i linket "Find out more" i tidslinje-tekst nr. 6. Hvad kritiserer Luther især ved den katolske kirke, og hvorfor er han utilfreds med kirkens praksis? Skriv jeres svar nedenfor.

- D) Luther adskilte sig markant fra den katolske kirke, blandt andet i sin tilgang til brugen af modersmålet i kirkelige sammenhænge. Hvad var Luthers holdning til sproget i kirkelig sammenhæng? Og hvordan kom denne holdning til udtryk i Luthers arbejde? Skriv jeres svar nedenfor.
- E) Hvilken stilling havde de biskopper og præster i den katolske kirke? Opstil det i et hierarkisk skema nedenfor. Sammenlign de lutherske præster og biskoppers rolle med de katolske – skriv hvilke forskelle der er?
- F) Luther udviklede teorien om de to regimenter. Hvad er de to regimenter? Hvem styrer i de to forskellige? Og hvilke styringsmidler bruges der i hvert regimente? Skriv jeres svar nedenfor.
- G) Luther var hård i sin kritik af den katolske kirke – især af paven. Hvordan reagerede paven og den katolske kirke på Luthers kritik? Og hvad blev den katolske kirkes modsvar? Skriv jeres svar nedenfor.

H) Da Luther døde, havde måden han døde på en helt særlig betydning. Hvor og hvornår døde Luther? Hvordan beskrives Luthers død, og hvordan blev hans død efterfølgende brugt af reformatorerne? Skriv jeres svar nedenfor.

I) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkens kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

2) Den europæiske reformation: Den katolske og protestantiske kirke

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsenerne skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne.

A) Der er flere forskelle mellem den katolske kirke og den protestantiske. Undersøg hvordan henholdsvis katolicismen og protestantismen forholder sig til de nedenstående emner og begreber. Visualiser jeres svar i et skema på bagsiden.

- Paven
- Præster og biskopper
- Munke og klostre
- Sproget i Biblen
- Tolkning af biblen
- Afladshandlen
- Udsmykning i kirkerne
- Nadveren/messen
- Helgener
- Jesus

B) I 1500-tallet fandtes flere personer, der ville reformere den katolske kirke. De var dog ikke enige om, hvordan det skulle gøres. Find en central skikkelse for henholdsvis Lutherdommen, Reformkatolicismen og Calvinismen. Undersøg følgende spørgsmål og visualiser jeres svar i et skema på bagsiden:

- Vil de bryde med den katolske kirke?
- Hvilket sprog skal Biblen være på?
- Hvilken rolle har præsterne?
- Hvad er deres holdning til afladshandlen?
- I hvilke områder var de tre retninger primært udbredt i?

C) Hvad er en kætterdom? Er der nogen retslige instanser forud for en kætterdom? Hvordan foregik en kætterrestssag (tag udgangspunkt i retssagen mod Luther)? Skriv jeres svar nedenfor.

- D) Læs og hør om 'Den Augsburgske Bekendelse' på den digitale tidslinje. Hvornår og i hvilken sammenhæng blev bekendelsen udsendt? Hvad bekender man sig til? Og hvordan blev den modtaget? Skriv jeres svar nedenfor.
- E) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

3) Den europæiske reformation: Magtpolitikken

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsenerne skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne.

- A) Det mægtigste rige i Europa var det Tysk-romerske kejserrige. Undersøg og visualiser, hvordan det Tysk-romerske kejserrige så ud og fungerede omkring 1520. Hvem var kejser? Fokusér især på begrebet kurfyrster – Hvad betyder dette, og hvad gjorde dem særlige. Skriv jeres svar nedenfor.
- B) Paven havde en særlig rolle, når en ny kejser skulle vælges. Hvad var denne rolle? Og hvad siger dette om magtforholdet mellem kejsermagten og kirken? Skriv jeres svar nedenfor.
- C) Undersøg hvilke tyske fyrster, der allierede sig med den tysk-romerske kejser Karl 5. omkring år 1531. Hvilken religiøs overbevisning havde de, og hvilke områder var de primært fra? Imod Karl 5. blev der dannet en anden forsvarsalliance. Hvornår blev den oprettet? Hvad var dets navn? Og hvem var med i den? Skriv jeres svar nedenfor.

- D) Var der religiøse forskelle mellem de to alliancer? Er krigen et udtryk for religiøse forskelle, eller var der andre magtpolitiske motiver? Skriv jeres svar nedenfor.
- E) I 1555 blev 'Den Augsburgske Religionsfred' indgået. Hvad betød det for den efterfølgende magtpolitik i Europa? Hvilken magt havde fyrsten fået over kirken og troen i sine besiddelser? Og hvad betød dette for pavemagten i Rom? Skriv jeres svar nedenfor.
- F) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning, ved at læse henholdsvis Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres mening og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Og gjorde det noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

4) Den danske reformation – Før 'Grevens Fejde' (1513-34)

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsenerne skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne.

- A) Hvor stort var Christian 2.s rige, da han blev kronet konge af Sverige i 1520? Skriv navnene på landene i hans titel, og på et kort over Nordeuropa vis, hvor disse lande lå. Skriv jeres svar nedenfor.
- B) I 1515 blev Christian 2. gift med Elisabeth af Habsburg. Hvorfor er det i eftertiden blevet kendt som det bedste ægteskab indgået af en dansk konge? Hvad tror I ægteskaber betød blandt konger i 1500-tallet? Og hvad betød det for Christian 2., både politisk og religiøst. Skriv jeres svar nedenfor.
- C) Christian 2. blev afsat af både det danske og svenske rigsråd. Hvorfor? I kan finde klare begrundelser i den danske adels opsigelsesbrev til Christian 2. i linket på tidslinje-tekst nr. 19. Skriv jeres svar nedenfor.
- D) I sin håndfæstning lovede Frederik 1. at bekæmpe de lutherske tanker i Danmark. Men hvad gjorde Frederik 1. i virkeligheden, og hvordan kom hans holdning til protestantismen til udtryk? Hvilke reformatorer fik lov til at arbejde i Danmark? Og hvilke byer tog især imod de lutherske tanker? Skriv jeres svar nedenfor.

- E) Hvilke 3 danske reformatorer var i 1520'erne mest fremtrædende i den kirkelige debat i Danmark? Hvordan bidrog de hver især til reformationen af Danmark? Skriv jeres svar nedenfor.
- F) Da Frederik 1. døde i 1533, blev der ikke valgt nogen ny konge. Hvad var rigsrådets officielle begrundelse herfor? Og hvad var den reelle? Skriv hvilke kandidater der var til den danske trone, samt hvilke fordele og ulemper der var ved dem. Skriv jeres svar nedenfor.
- G) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

5) Den danske reformation – 'Grevens Fejde' (1534-36)

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsenerne skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne

- A) Hvem var de primære aktører i 'Grevens Fejde'? Undersøg parterne, og skriv, hvem der var deres allierede, hvad deres tro var, og hvilke motiver de havde. Skriv jeres svar nedenfor.
- B) Skipper Clement var en af Christian 2.s trofaste støtter. Hvad var Skipper Clements rolle i 'Grevens Fejde'? I hvilket område af Danmark var han aktiv under krigen? Lykkedes Skipper Clements plan? Skriv jeres svar nedenfor.
- C) Undersøg slagene i 'Grevens Fejde', og find ud af hvor store hærene var, hvilken slags soldater, der kæmpede, hvem der var de militære ledere, og hvem der sejrede i de enkelte slag. Skriv jeres svar nedenfor.

- D) Hvem sejrede i 'Grevens Fejde'? Hvilke problemer havde sejrherren bagefter? Og hvad var de første regeringshandling, som han udførte? (Tip: man skal altid finde en syndebuk efter en borgerkrig). Skriv jeres svar nedenfor.
- E) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

6) Den danske reformation – Efter 'Grevens Fejde' (1536-59)

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) besvar følgende spørgsmål:

- A) Efter sin sejr i 'Grevens Fejde' blev Hertug Christian kronet konge af Danmark. Hvordan foregik hans kroning? Var kroningen anderledes end de tidligere kroninger? Skriv jeres svar nedenfor.

- B) Christian 3. indførte reformationen hurtigt i Danmark. Hvad var nogle af de første ting han gjorde i denne henseende? Skriv jeres svar nedenfor.

- C) Hvordan var det magtpolitiske billede i Danmark efter 'Grevens Fejde' og Christian 3.s umiddelbare handlinger? Hvem havde mistet magt og hvem havde fået mere? Skriv jeres svar nedenfor.

- D) Efter Christian 3.s kirkelige reformer var der meget, som var ændret. Hvordan var kirken indrettet i Danmark henholdsvis før og efter Grevens Fejde? Skriv jeres svar nedenfor.

- E) Hvad er en superintendent? Og hvad bestod en superintendents arbejde i? Skriv jeres svar nedenfor.
- F) En af de første handlinger Christian 3. udførte, var at genoprette Københavns Universitet. Hvorfor gjorde han dette – hvad var universitetets formål? Og efter hvilket forbillede blev universitetet indrettet efter? Skriv jeres svar nedenfor.
- G) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?

7) Den danske reformation – Christian 3. (1503-59)

Ved brug af tidslinjen og nødvendige redskaber (lærebøger og internet) skal I besvar følgende spørgsmål. Til besvarelsenerne skal I også følge linket "Find out more" i bunden af tidslinje-teksterne.

- A) Start med at find de biografiske oplysninger om hertug Christian (senere Christian 3.). Hvor og hvornår blev han født? Hvem var hans far og mor? Hvilke søskende havde han? Skriv jeres svar nedenfor.
- B) Hvordan blev Christian 3. opdraget? Hvem var hans tugtemester? Hvad er en tugtemester? På hvilken måde påvirkede tugtemesteren hertug Christian? Skriv jeres svar nedenfor.
- C) Hvilken rolle var Christian 3. udset til at have som voksen? Var det meningen, at han skulle være konge af Danmark? Skriv jeres svar nedenfor.
- D) Hvornår oplevede Christian 3. første gang Martin Luther, og hvilken indflydelse havde det på ham? Skriv jeres svar nedenfor.

- E) Hvilke områder fik hertug Christian ansvaret for af hans far, Frederik 1.? Og hvilke reformer begyndte han hurtigt at indføre her? Skriv jeres svar nedenfor.
- F) I forhold til kongevalget i 1533, hvad foreslog hertug Christian at være i første omgang? Senere accepteret han sig som tronkandidat. Hvad havde i mellemtiden ændret sig?
- G) Hvornår og hvordan døde Christian 3.? Hvilke ligheder havde Christian 3.s død med Luthers? Og blev Christian 3.s død brugt politisk? Hvis ja, hvordan?
- H) I skal nu diskutere nutidens fortolkninger af reformationens betydning ved at læse henholdsvis historiker Lars Hovbakkes kronik *Reformationen var den største omvæltning* på <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9506011/reformationen-var-den-stoerste-omvaeltning/> og artiklen *Hvis Luther levede i dag, kunne han dømmes efter imamloven*, der handler om Professor Frederik Stjernfelts nye bog om reformationen *Syv myter om Martin Luther*, på <https://www.information.dk/kultur/2017/02/luther-levede-dag-doemmes-imamloven>

I skal foretage en tekstkritisk analyse af de to tekster. Herefter skal I diskutere teksterne med udgangspunkt i de følgende spørgsmål.

Hvad er deres holdning, og hvordan forstår de reformationen? Hvordan mener forfatterne, at reformationen påvirkede den økonomiske og politiske magtbalance? Gjorde Reformationen noget ved borgernes forhold til autoriteter? Derudover, mener forfatterne, at reformationen har haft betydning for nutidens samfund, og hvis ja, hvilke?